

Akademia Europejska

5. spotkanie
7.05.2025 r.

koordynatorka Akademii
Joanna Różycka-Thiriet
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Relacje UE-Afryka

Nasi goście:

- **dr Anna Cichecka**, Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego
- **dr Jędrzej Czerep**, analityk ds. Afryki Subsaharyjskiej w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych

SŁOWNICZEK

AKP – kraje Afryki, Karaibów i Pacyfiku. W 1975 roku połączyły się w Grupę Państw AKP, która następnie w 2019 roku zmieniła nazwę na **Organizacja Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (OACPS)**. Jej członkami jest 79 krajów (48 krajów Afryki Subsaharyjskiej, 16 karaibskich i 15 państw Pacyfiku), a jej siedziba znajduje się na przedmieściach Brukseli.



Unia Afrykańska (UA) – organizacja obejmująca 55 krajów kontynentu afrykańskiego. Powstała z przekształcenia **Organizacji Jedności Afrykańskiej**, która przestała istnieć w 2002 roku. Jej celami jest m.in. większa jedność i solidarność między krajami i narodami Afryki, przyspieszenie integracji tego kontynentu, obrona afrykańskich interesów, tworzenie warunków, by Afryka odgrywała należną jej rolę w światowej gospodarce i w międzynarodowych negocjacjach, promowanie demokracji, praw człowieka i narodów. Organami UA są m.in. Zgromadzenie (najwyższe ciało złożone z szefów państw i rządów lub ich przedstawicieli), Rada Wykonawcza (złożona z ministrów), Komisja złożona z komisarzy, Parlament Panafrkański. Jej siedziba znajduje się w Addis-Abebie, w Etiopii. UA ogłosiła, że 2025 jest rokiem reparacji dla mieszkańców Afryki i osób pochodzących z tego kontynentu.

Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny wymiar Europy (ISWMR lub NDICI-Global Europe) – obowiązujące w ramach budżetu na lata 2021-27 narzędzie służące do finansowania różnych działań poza Unią. Opiewa na 79,5 mld euro i obejmuje wszystkie kraje trzecie - kraje sąsiedzkie Unii, Afryki Subsaharyjskiej, Azji i Pacyfiku, Ameryki i Karaibów (z Instrumentu wyłączono tylko pomoc przedakcesyjną oraz kraje i terytoria zamorskie). ISWMR składa się z trzech filarów – geograficznego (dialog i współpraca z poszczególnymi regionami wokół takich tematów jak dobre zarządzanie, inkluzyjny wzrost, klimat i środowisko, zmniejszanie ubóstwa, zwalczanie nierówności, zapobieganie konfliktom), tematycznego (wspieranie praw człowieka, demokracji, społeczeństwa obywatelskiego, stabilności i pokoju) oraz filaru szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych i zapobiegania konfliktom. Dodatkowym elementem jest rezerwa na ewentualne nowe wyzwania. Kraje afrykańskie korzystają również ze środków z **Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju**.

FRAZA DNIA

Artykuł 73

(...) Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do ochrony praw człowieka wszystkich uchodźców i migrantów oraz podchodzą do migracji w duchu solidarności, rzeczywistego partnerstwa i współodpowiedzialności.

ści, oraz zgodnie ze swoimi własnymi kompetencjami, a także z pełnym poszanowaniem prawa międzynarodowego, w tym prawa międzynarodowego praw człowieka. Strony przyznają, że interesy afrykańskie i europejskie w zakresie migracji są ze sobą powiązane oraz że dobrze zarządzana migracja i mobilność mogą być źródłem dobrobytu, innowacji i zrównoważonego rozwoju. Strony podejmują dialog i współpracę we wszystkich aspektach związanych z legalną migracją i migracją nieuregulowaną, w tym poprzez wprowadzanie konkretnych środków w zakresie legalnej migracji, ograniczanie migracji nieuregulowanej oraz zajęcie się jej pierwotnymi przyczynami, zapobieganie przemytowi migrantów i zwalczanie go, zwalczanie handlu ludźmi, ratowanie życia i zapewnianie ochrony, wzmacnianie zaangażowania diaspory i jej inwestycji na rzecz zrównoważonego rozwoju, maksymalizację oddziaływania przekazów pieniężnych, wzmocnienie współpracy w zakresie powrotów, readmisji i trwałej reintegracji osób powracających, a także zwracanie szczególnej uwagi na osoby w szczególnie trudnej sytuacji, takie jak kobiety, dzieci i małoletni bez opieki, oraz na ich szczególne potrzeby. Strony postanawiają współpracować w zakresie stosowania podejścia opartego na zintegrowanym zarządzaniu granicami, aby ułatwić legalny przepływ osób przez granice oraz ograniczać migrację nieuregulowaną. (...). Strony zachęcają do współpracy trójstronnej między państwami Afryki Subsaharyjskiej, państwami śródziemnomorskimi i państwami europejskimi (...)

Artykuł 78

2. (...) Każdy członek OACPS akceptuje powrót i readmisję swoich obywateli nielegalnie przebywających na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na wniosek tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej (...)

Artykuł 79

(...) 2. Strony uznają, że obozy dla uchodźców powinny być wyjątkiem i w miarę możliwości środkiem tymczasowym w odpowiedzi na sytuację nadzwyczajną oraz że preferowanym rozwiązaniem powinna być trwała integracja uchodźców. Strony wzmacniają współpracę w celu ułatwienia trwałej integracji uchodźców w społecznościach przyjmujących i w krajach azylu. (...)

- fragmenty protokołu dotyczącego Afryki w ramach **umowy z Samoa (umowa o partnerstwie OACPS-UE)**, która reguluje obecnie relacje Unii z 47 krajami Afryki, 15 krajami Karaibów i 15 krajami Pacyfiku (łącznie 77). Podpisano ją 15 listopada 2023 roku. Od stycznia 2024 roku jest tymczasowo stosowana. Obejmuje postanowienia wspólne i trzy protokoły specyficzne dla każdego z trzech regionów. Priorytetowymi obszarami współpracy z Afryką są zrównoważony wzrost i rozwój gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu; rozwój społeczny; środowisko, zarządzanie zasobami naturalnymi i zmiana klimatu; pokój i bezpieczeństwo; prawa człowieka, demokracja i sprawowanie rządów; migracja i mobilność. Porozumienie podpisano na 20 lat. To kolejne porozumienie łączące UE z tymi regionami świata – wcześniej mieliśmy umowę z Kotonu, 2 konwencje z Jaunde i 4 konwencje z Lomé. UE ma również np. preferencyjne umowy handlowe z 19 państwami afrykańskimi (6 umów o partnerstwie gospodarczym z 15 państwami Afryki Subsaharyjskiej i 4 układy o stowarzyszeniu z państwami Afryki Północnej).

MIGRACJE NIE TYLKO DO EUROPY

Nie wszyscy Afrykanie wybierają się do Europy. W połowie 2024 roku w Afryce było ok. 25 mln osób migrujących między państwami kontynentu. W tym samym czasie przybysze z Afryki stanowili 11% międzynarodowych migrantów w Europie (w tym w Rosji), czyli było ich ok. 10 mln (dane obejmują również nielegalną migrację; osoby o różnym statusie prawnym). Zgodnie z danymi ONZ na koniec 2023 roku w Afryce było 35 mln osób przesiedlonych w ramach swojego kraju oraz 9 mln uchodźców i szukający w Afryce azylu. W połowie 2024 roku Uganda była 5. krajem na świecie, jeśli chodzi o największą liczbę przyjętych uchodźców (1,5 mln).

Źródło: <https://www.migrationdataportal.org/key-figures>



Sygnatariusze umowy z Samoa w Afryce

Źródło:

<https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/samoa-agreement/>